

1 Vanaf het voorjaar bloeit **Engels gras** (*Armeria maritima*) op de kwelders. Opvallend: we vinden Engels gras tegenwoordig ook in de door strooizout verzilte bermen van autowegen.

2 Sinds veel kwelders in natuurgebieden niet meer begraaasd worden, is de sterk ruikende **zealsem** (*Artemisia maritima*) weer algemener geworden.

3 In de duinen groeit vaak **duindoorn** (*Hippophaë rhamnoides*). De oranje bessen dienen als voedsel voor veel vogels. Ook wij eten de vruchten in de vorm van vitaminerijk sap of als jam.

4 **Zeekraal** (*Salicornia*) groeit tot ver in het wad. Daar wordt de plant dagelijks door de zee overstroomd. Het celvocht van deze plant bevat veel zout. De kraalvormige stengeldelen zijn enigszins gezwollen omdat de plant door dit hoge zoutgehalte veel water uit de omgeving aantrekt.

5 **Gewone zoutmelde** (*Atriplex portulacoides*) groeit vooral langs de randen van prieden, waar de bodem meer zuurstof doorlaat.

6 **Lansoor** (*Limonium vulgare*) bezorgt de kwelders een prachtige paarse bloemenpracht. Vroeger veel geplukt, nu beschermd en weer vaak te zien.

7 **Rood zwenkgras** (*Festuca rubra litoralis*) is een typisch gras van de hogere kwelders waar het maar zelden overstroomd raakt.

8 Met zijn uitgebreide wortelstelsel houdt **helm** (*Ammophila arenaria*) veel zand vast en ontstaan er witte duinen.

Planten

in het Werelderfgoed Waddenzee

Bloeiende kwelders, ruisende duingrassen, zeegras op de wadbodem: het Deense, Duitse en Nederlandse Waddengebied biedt plaats aan ruim 1000 plantensoorten, waarvan ruim 800 soorten algen. Deze soorten zijn speciaal aangepast aan wind en golven, zandbodems en overstromend zeewater. Veel soorten komen alleen aan de kust voor. Om de unieke natuur alle kansen te kunnen geven, is de Waddenzee door een natuurbeschermingswet beschermd. Als grootste aaneengesloten waddengebied ter wereld is zij onmisbaar voor het behoud van de soortenrijkdom op aarde. In 2009 werd de Waddenzee erkend als werelderfgoed door UNESCO. Deze erkenning waarborgt de instandhouding van dit unieke gebied voor ons en voor komende generaties. Kwelders, wad, duinen en strand garanderen in ieder jaargetijde een bijzondere natuurbeleving.

waddenzee-werelderfgoed.nl
waddenzee.nl

Kwelders vormen een soortenrijk leefgebied tussen land en zee dat steeds weer overstroomd wordt door de Waddenzee.

9 Enorme aantallen **kiezalgen** (*Diatomeeën*) vormen een bruine laag op de wadbodem. Zij produceren het grootste deel van de plantaardige biomassa en staan aan het begin van de voedselketen van het wad.

Op zonnige dagen zijn de microscopisch kleine plantjes (foto rechts: *Navicula spec.*) erg actief en produceren ze zichtbare zuurstofbelletjes (foto links).

10 **Groot zeegras** (*Zostera marina*) vormt dichte velden op de wadbodem, waarin veel dieren leven, eten en zich verstoppen. In Nederland is groot zeegras vrijwel compleet verdwenen maar er wordt geprobeerd om het weer te introduceren.

11 Met zijn kleefblaadjes vangt de **ronde zonnedaauw** (*Drosera rotundifolia*) insecten als voedsel in een voedselarme duinvallei.

12 **Lepelblad** (*Cochlearia*) groeit vaak op oude vloedmerken. Vroeger was het geliefd bij zeelui ter voorkoming van scheurbuik. Het heeft een hoog vitamine C-gehalte.

13 **Blauwe zeedistel** (*Eryngium maritimum*) heeft prachtige blauwachtige bloemen. De plant is zeldzaam en groeit alleen in de duinen.

14 **Zulte** (*Aster tripolium*) groeit op de slibrijke bodems van kwelders. Ruim 20 insectensoorten zijn alleen van deze plant afhankelijk.

15 **Rimpelroos** (*Rosa rugosa*) bepaalt tegenwoordig vaak het beeld van de duinen. Het is een exoot uit Oost-Azië die inheemse planten verdringt en het duinleven verandert.

16 De kwelder rechts van de sloot wordt intensief beweid. Links heeft zich enkele jaren na de stopzetting van de **beweidings** een bloeiende kwelder met veel structuur ontwikkeld. Een belangrijke doelstelling van kwelderbeheerders.

17 In een dynamische Waddenzee ontstaan **nieuwe kwelders** als boven de hoogwaterlijn sediment wordt afgezet.

© WWF Duitsland, Berlijn
Contact: WWF Waddenzeebureau, Hafenstr. 3, D-25813 Husum, husum@wwf.de
1e Nederlandse editie, augustus 2015, vertaling van een Duitse poster (3de editie, 2014)
Gedrukt op 100% gerecycled papier
Lay-out: Liebrmann Feine Grafik, Lübeck
Foto's: Rainier Dorchterding: 8, Sabine Gethner: 11, Klaus Janke: 9 (links), 10, 13, 15, Armin Maywald: 9 (rechts), Hans-Ulrich Röbner: 3, 6, 17; Martin Stock: grote foto en tevens 1, 2, 4, 5, 7, 12, 13 (vrijstaande foto), 14, 16
Realisatie met steun van: Bingo Umweltlotterie Schleswig-Holstein